

Takk for meg!

Etter ni år som leder av Landsgruppen av helsesøstre og tretten år i styret er tiden kommet til å takke for meg. Å få være leder av Norsk Sykepleierforbund sine helsesøstre har vært en sann glede! Vervet har gitt meg muligheten til å lære mye jeg kunne lite eller ingen ting om, til å utvikle fag og tjeneste, til å reise over store deler av landet og ut i verden, til å bli kjent med og knytte vennskap med mange flotte mennesker. Før jeg takker av vil jeg gjerne dele noen av de erfaringene jeg har gjort meg, samt peke på det jeg tenker blir de viktigste utfordringene framover.

Å bli invitert eller invitere seg inn

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten generelt og helsesøster spesielt er i alle år framholdt av «alle» som en viktig og helt sentral tjeneste. Allikevel opplevde vi i mange sammenhenger å bli tatt som en selvfølge eller avglemt, slik at vi ikke ble invitert med i sentrale prosesser – lokalt så vel som nasjonalt. LaHs styre bestemte at vi måtte jobbe målrettet for å invitere oss inn, framfor å håpe på å bli invitert eller klage over ikke å bli det. Dette gjaldt så vel i egen moderorganisasjon NSF – der barn og unge, helsefremming og forebygging ikke hadde den mest fremtredende plassen – som overfor sentrale helsemyndigheter, politikere, samarbeidspartnere og media. Sakte, men sikkert har vi langt på veg fått den posisjonen vi ønsket. Det er nå en selvfølge at Landsgruppen av helsesøstre skal delta i ekspert-, arbeids- og referansegrupper på tema som omhandler vårt fagfelt, at vi er høringsinstans, at vi trekkes inn i relevante samarbeidsfora og at media ukentlig og daglig er i kontakt med oss. En slik posisjon er ikke oppnådd en gang for alle. Den må opprettholdes og utvikles hver dag- av leder, av styre, av lokale faggrupper og av hvert enkelt medlem. Alle må se betydningen av en sterk og tydelig faggruppe.

NSF og LaH – gjensidig nytte

Landsgruppen av helsesøstre er NSF's eldste og største faggruppe med 3200 medlemmer. Vi er også den faggruppen som har det bredeste fagfeltet. Det innebærer at vi skal mene noe om mye! I praksis betyr det at vi leverer mellom 5–15 høringsuttalelser årlig. Vi har vært med å utvikle NSF's veileder for samhandling med kommersielle aktører – en vei-

leder som stadig aktualiseres når sykepleiere snubler i sin kontakt med industrien. Etter påtrykk fra LaH fikk vi i 2011 en landsmøtesak om helsefremmende og forebyggende sykepleie. Landsmøtevedtaket er fulgt opp med en politisk plattform for folkehelse og den første folkehelsekonferansen i NSF's regi. Yrkesetiske retningslinjer og NSF's formålsparagraf har fått tilføyd punkt om helsefremming, etter initiativ fra LaH. Vi har bidratt til landsmøtesaken og den praktiske oppfølgingen av integrering av faggruppene. Vi har deltatt i prosjekt med Sykepleien for et nytt og bedre fagblad, som har bidratt til et mer profesjonelt uttrykk for vår faggruppe. Som faggruppe har vi, basert på solide søknader, argumentasjon, posisjonering og langsiktig satsing, fått uvurderlig økonomisk og faglig støtte til utviklingsarbeid fra NSF. Allikevel har jeg en bekymring for faggruppens muligheter for å være den sterke faglige bidragsyteren NSF er helt avhengig av. Mesteparten av arbeidet i faggruppene gjøres i tillegg til ordinær jobb, ut fra idealisme og iver for fag og profesjon. Jeg har vært eneste fulltids frikjøpte faggruppeleder – lønn betalt av kontingent fra LaHs medlemmer. Med arbeidsmengde og kompleksitet i drift har LaH behov for større ressurser, slik flere andre faggrupper har. Etter min mening vil det være helt nødvendig at NSF bidrar til frikjøpte faggruppeledere i fremtiden – det vil være det viktigste virkemidlet for å styrke faggruppens funksjon og bidrag, og slik styrke et samlet NSF.

Spesialisert generalist

Helsesøsters faglige styrke er kunnskapen om barn og unges helse og utvikling, forebygging og helsefremming, bygd på sykepleiekunnskapen. Denne kunnskapen må systematisk utvikles og sikres i tråd med samfunnets behov – slik er det ikke i dag. Arbeidet for å oppnå spesialistgodkjenning av helsesøstre er det største prosjektet i LaHs historie. Med midler og prosjektledelse fra NSF satset vi stort i tre kommuner; på kompetansekartlegging og – utvikling. Evalueringen har vist at det er mulig å organisere systematiske kompetanseprogram slik at helsesøstre kan opprettholde og utvikle nødvendig kunnskap, ferdigheter og holdninger. At myndighetene ennå ikke har erkjent at også helsesøstre/sykepleiere må

■ **LEDER:**
Astrid Grydeland Ersvik

ha et system for kompetanseutvikling og resertifisering betyr ikke at målet ikke vil bli nådd. Det betyr bare at vi fortsatt må argumentere for at det ikke bare er lærernes kompetanse det er verdt å satse på!

Et av områdene vi erfarte at helsesøstre kunne for lite om, var det vi kaller samfunnsaktørrollen. Som profesjon er vi for lite synlige, hørlige – vi er ikke de lokale barneombudene vi må være! Vi må fremstå tydeligere, modigere og stoltere! Det har aldri vært farlig å være tydelig – det er utydigheten som skaper usikkerhet. Vi må tåle ikke alltid å bli korrekt gjengitt, å gjøre feil, at andre er rykende uenige med oss, at vi ikke nødvendigvis blir godt likt av alle. Gjennom utprøvingen av kompetanseprogrammet *Helsesøster som samfunnsaktør* har blant annet våre lokalgruppeledere erfart hvor moro det kan være når man våger litt mer enn man først turte! Det ga seg ikke minst resultat i fjorårets valgkamp, hvor vi bidro til å få helsestasjons- og skolehelsetjenesten inn i samtlige partiprogram.

Styrking – prat eller realitet?

Vi har hatt en økning i helsesøsterstillinger, men oppgavene har parallelt blitt flere og sakene mer komplekse og tidkrevende. De faglige føringene for hva vi skal gjøre og hvordan er til dels uklare og sprikende. De fleste kommuner og bydeler er milevis unna de foreslåtte normtallene fra Helsedirektoratet. Normtallene er foreslått ikke minst som følge av mangeårig argumentasjon fra LaHs side. Myndighetene mener vi skal oppnå en nødvendig styrking av tjenesten gjennom tydeligere forskrift og nye faglige retningslinjer. Det tror ikke jeg! I 2014 skulle tjenesten tilføres 180 nye millioner. Uten ørmerking skjer mange steder det vi advarte mot; pengene går i det store kommunale sluket. Landsdekkende tilsyn viser at kommunene har abdisert fra ledelse av helsestasjons- og skolehelsetjenesten og ikke etterspør hva den er og skal være. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er ikke en kosetjeneste for livets små utfordringer, bemannet av hyggelige damer. Det er en helsetjeneste av høy kvalitet til en fjerdedel av landets befolkning, en tjeneste barn og unge har en lovmessig rett på. Den er bemannet av helsesøstre med minimum fire års høyskoleutdanning, med en spesialutdanning skreddersydd for målgruppen,

formålet og arenaen. I samarbeid med jordmødre, leger, fysioterapeuter og andre profesjoner tilbys gode tjenester med stor tillit i befolkningen. Er ikke det en eksportartikkel verdt å satse på vet ikke jeg! I tillegg til ressurser og ledelse, er et nasjonalt eller regionale kompetansemiljø det vi trenger mest. Mener myndighetene noe med kunnskap, kvalitet og kompetanse må dette på plass. Det vil også innebære en bedre ressursutnyttelse.

Best før

Å lede LaH har ikke bare vært et verv, det har vært en livsstil. Selv med fulltids frikjøp av LaHs leder, er det et arbeidsintensivt verv. Derfor har jeg nå konkludert med at jeg har nådd «Best før», og går av før jeg er utgått på dato. Det er både en god og en smule vemodig beslutning. Jeg kommer til å savne de utallige møtene, samtalene og diskusjonene med gode, engasjerte styremedlemmer, lokalgruppe-ledere, kolleger og samarbeidspartnere landet rundt. Ikke like sterkt kommer jeg til å savne sikkerhetskontrollene, fast vindusplass hos SAS, dårlige hotellpuser og rundt 100–150 reisedøgn i året. Jeg kommer til å savne mulighetene NSF og LaH har gitt meg til å delta på konferanser og oppdrag, i de nordiske landene så vel som verden for øvrig. Vi trenger å minnes om andre virkeligheter enn vår egen. Jeg kommer til å savne mulighetene til å jobbe strategisk, systematisk og langsiktig sammen med LaHs styremedlemmer – og slik påvirke beslutningstakere og oppnå små og store seire. Jeg kommer ikke til å savne motgangen og nedturene som har kommet innimellom. Jeg vil savne helsesøsterkongressene, men ikke de årelange forberedelsene og planleggingen ned til minste detalj. Aller mest gleder jeg meg til å få mer tid til det aller viktigste i livet mitt: familien min som alltid har heiet på meg, og på Landsgruppen av helsesøstre.

Takk til dere alle! Ta varmt imot den nye lederen og det nye styret som velges i april!

Astrid E. Grydeland Ersvik
LEDER AV LANDSGRUPPEN AV HELSESØSTRE NSF